

Vaizdiškumas: kultūros sąveikos

SUDARYTOJO ŽODIS

Vaizdiškumas – neatsiejama kultūros lytis: viena, kultūra reiškiasi vaizdiškai, antra, kultūra vaizdiškai orientuota. Ši vaizdinė orientacija – tiek jos privalumas, tiek trūkumas. Vaizdinis patyrimas ne tik praplečia supratimo horizontą, bet ir teikia analogijų mąstymui, nukreiptam į gyvenamojo pasaulio atspalvius. Tačiau vaizdinės klišės gali tapti mąstymo ribotumais ir egzistencinėmis užtvaramis, kai negebame peržengti savo kultūros okuliarcentrizmo kaip tam tikro matymo būdo, kuris, perfrazuojant Platoną, neturi būti uždarytas oloje. Matymo būdas, interpretuotinas kaip hermeneutinis horizontas, yra neišvengiamai vizualus. Kaip toks jis neatsiejamas nuo mūsų egzistencinių prieigų, todėl jam būtinas nuolatinis išėjimas anapus matomų ribų. Taip matymo būdas, mąstymo kelias ir gyvenimo *technė*, sudarydami mūsų egzistencijos ratą, drauge leidžia peržengti kiekvieną šių kultūros lyčių.

Kultūros sąveikos suponuoja judėjimą tarp skirtingų jos vizualumų. Drauge kultūra kaip egzistencinė kūryba apima individualaus ir bendruomeninio vaizdijimų sankirtą. Individualus vaizdijimas, subrendęs tam tikroje bendrijoje, geba peržengti jos vizualias ribas, rodydamas naują socialinio tapsmo horizontą. Šia prasme kiekviena individuali kūryba yra dvejopas vizualus judesys: ji subręsta tam tikroje vaizdinėje terpėje ir parodo naują horizontą. Maža to, vaizdiškumas ir socialumas čia neatsiejami: individas vaizdija kaip bendrijos herojus, rodantis išėjimą iš kultūrinio sambūvio olos.

Šiame numeryje apmąstomi įvairūs vizualumo kaip kultūros veiksnio aspektai. Skyriuje „Vizualinis posūkis“ kalbama apie vizualumo vaidmenį kultūroje. Skyrius „Vizualinė komunikacija“ skirtas komunikaciniams aspektams vizualinėje kultūroje ir vizualumui kaip komunikacijai. Skyriuje „Vizualumai kaip kultūros aspektai“ nagrinėjami vizualumai miesto ir kibernetinėje erdvėje, analizuojama fotografija Lietuvos kultūros kontekste. Numeryje nagrinėjami vizualumo tyrimo būdai, egzistencinės vaizdiškumo prieigos, medijų poveikis kultūros raidai, tarpkultūrinė vaizdinė komunikacija, galios vizualūs modeliai, religijos pavidalai viešo vizualumo sąlygomis, miesto studijų vaizdinės perspektyvos, vizualinio meno (fotografijos) instituciniai aspektai.

TOMAS KAČERAUSKAS

Visuality: Cultural Interactions

EDITORIAL

Visuality is a phenomenon inseparable from culture: on the one side, culture emerges in a visual way, on the other side, culture is oriented visually. This visual orientation is both an advantage and a disadvantage. Visual experience not only expands the horizon of understanding, but also provides thinking with the visual analogies while it has been directed to the colours of the life-world. However, the visual stamps could be a limitation of thinking and a barrier of existence while we are unable to overcome the ocularcentrism of our culture as a certain way of seeing that should not be closed in a cave, to rephrase Plato. The way of seeing to be interpreted as a hermeneutic horizon is visual inevitably. As such, it is inseparable from our existential approaches; as a result, it needs a constant exit beyond the visual limits. Therefore, the way of seeing, the approach to thinking and *technē* of life composing our existential circle also allow overcoming each level of this cultural phenomenon.

Cultural connections presuppose moving among different visualities within it. Herewith, culture as an existential creation covers the intersection of individual and social imagination. Individual imagination, after maturing in a certain community, is able to overcome its visual limits and show a new horizon of social becoming. In this sense, every individual creation is a double visual motion: it matures in a certain visual medium and shows a new horizon. Additionally, visual and social planes are inseparable here: an individual visualizes life as a hero of community, showing an exit from the cave of cultural coexistence.

This issue is devoted to the different aspects of visuality as a cultural factor. The chapter "Visual turn" deals with the role of visuality in culture. The chapter "Visual communication" is devoted to the communicative aspects in visual culture and visuality as communication. The chapter "Visualities as aspects of culture" deals with visualities in urban and cybernetic spaces, as well as with photography in the context of Lithuanian culture. The issue analyses the ways of visual research, approaches to existential visuality, the influence of media on cultural development, intercultural visual communication, the visual models of power, religious forms in conditions of public visuality, the visual perspectives of urban studies, and the institutional aspects of visual art (photography).

TOMAS KAČERAUSKAS